



Årsmøtesak 7/24: HIFOs skolepolitiske plattform

Forslag til vedtak:

HIFO skal arbeide for at historie gjenopprettes som et fag i grunnskolen, og at eldre historie blir styrket i videregående skole.

Innledning

Etter Stortingets vilje er opplæringen i felles historisk kunnskap forankret i opplæringslovens formålsparagraf. Samfunnets historiske selvbevissthet er et grunnleggende konstituerende prinsipp i ethvert samfunn. Det er Den norske historiske forenings (HIFO) syn at den nye læreplanen i samfunnsfag ikke legger til rette for opplæring i felles kunnskap og referanserammer fra historien. Norske skoleelever får ikke kunnskapen og ferdighetene som de trenger fra historiefaget for å orientere seg i verden. Denne situasjonen kan ikke vedvare.

Med de nye læreplanene fra 2020 er situasjonen for historie i skolen blitt kritisk. Historisk kunnskap, og fagets tenkemåter, har vært på vikende front gjennom flere læreplanrevisjoner. I motsetning til i våre nordiske naboland Danmark, Sverige og Finland, har Norge ikke et eget historiefag i grunnskolen. Nå har også historie som særskilt hovedområde i skolefaget samfunnsfag blitt fjernet og erstattet med et svært nåtidssentrert fag der historie kun spiller en underordnet rolle. Konsekvensen blir at historie blir behandlet på tilfeldige måter, avhengig av den enkelte læreren. For å sikre at elevene får den nødvendige kunnskapen og historiske bevisstheten, bør historie igjen bli et eget fag i grunnskolen. I den videregående skolen bør særlig eldre historie styrkes.

Historie i samfunnet

Historie er et nøkkelfag for å forstå vår samtid, og for å få redskapene for å kunne delta som sosialt ansvarlige og myndige medborgere. Historisk tenkemåte er en grunnleggende forutsetning for aktivt medborgerskap. Opplæringen i skolen skal «opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring», som Opplæringslovens formålsparagraf sier.

Historie er konstituerende for ethvert samfunn. For å opprettholde og videreutvikle et politisk fellesskap, må bevisstheten om dette fellesskapet etableres gjennom kjennskap til historien. Historie vil alltid være omstridt og gjenstand for diskusjon, men den må læres. For krefter som søker å undergrave et samfunn er historien et sentralt angrepspunkt. Det ligger til skolen å sikre at barn og unge får den nødvendige opplæringen de trenger for å gjenkjenne utpreget selektiv og politisert bruk av historie.

Historie i grunnskolen

Historiefaget må undervises på sine egne premisser. En ny læreplan må bygge på følgende sentrale punkter som i dag mangler:

- Dagens læreplan mangler konkretisering av historisk faginnhold. Et overblikk over verdens- og norgeshistorien og historiefagets periodiseringer er en forutsetning for dybdeløring i historiefaget.
- En felles historisk referanseramme er nødvendig for å kunne orientere seg i det sosiale fellesskapet.

- Historieundervisningen i grunnskolen skal baseres på vitenskapsfaget for å sikre mest mulig forskningsbasert kunnskap og for å fremme vitenskapelig tenkemåte. Metoden i dagens læreplan mangler en tydelig forankring i historiefagets kildekritikk.
- Historiedidaktikk kan ikke læres frikoblet fra realhistorisk innsikt. Den nåværende læreplanens vektlegging av mangfoldet av fremstillinger av fortiden må knyttes sammen med kunnskap om fortiden for å gi mening i et klasserom.
- Et historisk kunnskapsgrunnlag er nødvendig for å kunne rette et kritisk blikk mot vårt eget samfunn. Gjennom innsikt i fortidens annerledeshet får vi innblikk i alternative livsverdener og samfunnsformer.
- Historisk kunnskap om grunnleggende politiske og kulturelle forhold er en forutsetning for velfundert kildekritikk i møte med samfunnsutviklingen.
- Eldre historie er i dag borte fra læreplanen og må sikres plass i alle klasserom. Kunnskap om historisk endring er en betingelse for å forstå at vår samfunnsutvikling er én av flere muligheter. Derved myndiggjøres elevene.
- Grunnskolen må gi en helhetlig innføring i historie. De unge som går videre på yrkesfag får ikke mer opplæring i historie.

Historie i videregående skole

Historiefaget har lange tradisjoner som obligatorisk fag i de studieforbereende utdanningsprogrammene i videregående opplæring, samt for elever som tar påbygging til generell studiekompetanse etter gjennomført yrkesfaglig opplæring. HIFO mener det er viktig at historiefaget består som eget fag i videregående skole og at det forblir obligatorisk.

Fagene representerer kunnskapstradisjoner med etablerte tilnærminger, metoder og tradisjoner som er nødvendige for reell tverrfaglig problemløsning. Sammenslåing av fag gir ikke dybdelæring, men overflatisk kunnskapsnivå. Gode allmennkunnskaper i historie kombinert med trening i historisk kildekritikk står sentralt for å utvikle evnen til kritisk tenkning som er sentralt i all høyere utdanning. Derfor er også akkurat historiefaget viktig for studieforbereelsen for alle elever.

Både eldre og nyere historie er viktig. Eldre historie gir perspektiv på fortidens antropologiske annerledeshet, og er essensielt for forståelsen av sentrale historiske prosesser som menneskets endrete forhold til naturen, jordbruksrevolusjonen, den industrielle revolusjon og fremveksten av staten. I læreplanen bør derfor eldre historie styrkes gjennom egne kompetansemål som omhandler eldre historie. Timetallet i eldre historie bør igjen økes med en uketime, slik situasjonen var frem til LK06, og bør ha egen avsluttende standpunkt karakter.

Kvalitetssikring av læreplan

Den historiske dimensjonen i hele læreplanverket er sterkt svekket med LK20. Mest kritisk og alarmerende er imidlertid utviklingen i samfunnsfaget i grunnskolen. Det er HIFOs mening at læreplanen i samfunnsfag må endres.

Ved utviklingen av nye læreplaner må både den historiefaglige og historiedidaktiske kompetansen sikres bedre ved sammensetningen av læreplangruppene. Som en organisasjon for historikere landet over, står HIFO klare til å bidra i arbeidet med å sikre at læreplanverket igjen oppfyller formålsparagrafens grunnleggende formulering om å gi «elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.»

Utkastet til Skolepolitisk plattform er utarbeidet av et utvalg bestående av Marlen Ferrer, Peter Hatlebakk, Kim Helsvig, Tomas Høisæter, Andreas Bagås Lien, Jacob Maliks, Sissel Rosland, og Christian Sæle.